

SERBEST BİLDİRİLER

S - 1	KIRK YAŞIN ÜSTÜNDEKİ İDYOPATİK JENERALİZE EPİLEPSİ OLGULARINDA KLİNİK ÖZELLİKLER VE PROGNOZ	.58
S - 2	JUVENİL MYOKLONİK EPİLEPSİLİ HASTALARDA PROTON MR SPEKTROSKOPİ ÇALIŞMASI	.59
S - 3	İDYOPATİK EPİLEPSİLİ OLGULARDA GABRA1 GENİNİN ARAŞTIRILMASI	.59
S - 4	LAFORA HASTALIĞI DÜŞÜNÜLEN TÜRK OLGULARDA EPM2A MUTASYONUNUN ARAŞTIRILMASI	.59
S - 5	ERİŞKİN EPİLEPSİ HASTALARINDA ANTİEPİLEPTİK İLAÇ KESİMİ	.60
S - 6	İLAÇ KESİMİ YAPILAN EPİLEPTİK OLGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	.60
S - 7	TEMPORAL LOB EPİLEPSİSİNDE CERRAHİ SONUÇLARI	.61
S - 8	BİLATERAL HİPOKAMPAL ANORMALLIĞI OLAN TEMPORAL LOB EPİLEPSİLİ HASTALARDA TEDAVİ	.61
S - 9	FOKAL KORTİKAL DİSPLAZİDE KRONİK İNTRAKRANİYEL EEG BULGULARI: DİSPLAZİK OLMA YAN LEZYONLARLA KARŞILAŞTIRMASI	.61
S - 10	SEREBRAL ARTERİYOVENÖZ MALFORMASYONLARIN GAMA-KNİFE TEDAVİSİ SONRASINDA NÖBET SONUÇLARI	.62
S - 11	PARSİYEL NÖBETLERDE KARBAMAZEPİN VE OKSKARBAZEPİN ETKİNLİĞİ	.62
S - 12	ANTİEPİLEPTİK İLAÇ TEDAVİSİNİN MALİYETİ	.63
S - 13	GÖZ KAPAMA İLE ORT AYA ÇIKAN JENERALİZE EPİLEPTİK BOZUKLUK	.63
S - 14	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ İHSAN DOĞRAMACI ÇOCUK HASTANESİ PEDIATRİK NÖROLOJİ ÜNİTESİ'NE BAŞVURAN ABSANS EPİLEPSİLİ HASTALARIN SINIFLANDIRILMASI VE İZLEMİ	.64
S - 15	İYİ HUYLU ROLANDİK EPİLEPSİDE BİLİŞSEL İŞLEVLER: DIKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU İLE KARŞILAŞTIRMA	.64
S - 16	KONJENİTAL HEMİPAREZİ VE EPİLEPSİ	.65
S - 17	İLKÖĞRETİMDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN EPİLEPSİ KONUSUNDAKİ BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARI	.65
S - 18	İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN EPİLEPSİ VE ASTİM KONUSUNDAKİ ALGILARI VE KISA SÜRELİ BİLGİLENDİRMENİN EPİLEPSİ ALGISINA ETKİSİ	.65
S - 19	DENEYSSEL TEMPORAL LOB EPİLEPSİ MODELİNDE KAINİK ASİTLE OLUŞTURULAN EPİLEPSİ SONRASI C-FOS VE JUND EKSPRESYONUNUN BEYİNDE YAŞA BAĞLI DEĞİŞİMİ	.66
S - 20	CAFFEIC ACID PHENETHYL ESTER'İN (CAPE) FARE EPİLEPSİ MODELİNDE SEREBRAL OKSİDATİF HASAR VE NÖBETLER ÜZERİNE ETKİLERİ	.66
S - 21	TEMPORAL LOB EPİLEPSİ VE HİPOKAMPAL SKLEROZLU HASTALARDA İNTERLÖKİN 1- β GENİ POLİMORFİZMİNİN ANALİZİ	.67
S - 22	VALPROAT KULLANAN EPİLEPTİK ÇOCUKLARDA SERUM İNSÜLİN, LEPTİN VE NÖROPEPTİD-Y DÜZEYLERİ	.67
S - 23	ANTİEPİLEPTİK İLAÇLARIN SERUM LİPİD, LİPOPROTEİN (a) VE KARACİĞER FONKSİYON TESTLERİ ÜZERİNE ETKİSİ	.68

S - 1 KIRK YAŞIN ÜSTÜNDEKİ İDYOPATİK JENERALİZE EPİLEPSİ OLGULARINDA KLİNİK ÖZELLİKLER VE PROGNOZ

Betül Baykan, Zeynep Aydın,
Candan Gürses, Ayşen Gökyiğit

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi
Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Amaç: İdyopatik jeneralize epilepsiler (İJE) genellikle hayatın ilk iki dekadında ortaya çıkar. Son yıllarda erişkin dönemde başlayan İJE tablolarına ilişkin az sayıda araştırma varken, ileri yaşlardaki hastaların

polikliniklerdeki dağılımına ilişkin çalışma bulunmamaktadır.

Hastalar ve Yöntemler: Bu çalışmada epilepsi polikliniğine başvurmuş olgular taranmış, son başvuru tarihine göre 40 yaşında ve üzerinde İJE tanısı almış 49 olgu çalışmaya alınmıştır. Olgularda International League Against Epilepsy (ILAE) kriterleriyle tüm EEG'leri içinde en az bir kez jeneralize diken-dalga paterni kaydedilmiş olması, ailesel olgular dışında mutlaka normal bir kranyal görüntülemesi olması koşulları aranmış, klinik olarak İJE ile uyumlu olan ancak EEG bulguları tipik olmayan 16 olgu çalışma dışı bırakılmıştır. Çalışmaya alınan 33 olgunun 19'u ka-

din, 14'ü erkek, ortalama epilepsi başlangıç yaşı: 16,4 (minimum: 4, maksimum: 35) idi. Olguların 15'inde absans, 19'unda miyokloni ve 31'inde jeneralize tonik-klonik nöbet mevcuttu. On dokuz hastanın son tedavisi monoterapiydi (valproat: 8, klonezepam: 4, fenobarbital: 3, difenilhidantoin: 3, lamotrijin: 1). Biri tedavisiz 13 olgunun son 4 yıl içerisinde nöbeti olmamıştı. Altı olgu dirençli İJE idi. Olguların 15'i (%45) Juvenil Miyoklonik Epilepsi (JME), 7'si (%21) Juvenil absans epilepsisi (JAE), 4'ü (%12) Çocukluk Çağı Absans Epilepsisi (ÇAE), 1'i uyanırken gelen İJE, 3'ü sık absans status epileptikus (ASE) ile seyreden atipik İJE, 1'i geç başlangıçlı İJE olarak değerlendirildi.

Sonuç: Kırk yaş üstündeki İJE hastalarının çoğunun bilinen epilepsi sendromlarına uyduğu, az sayıda olgudaysa atipik tablolarla karşılaşıldığı görülmüştür. Tedaviyle nöbet sıklıklarının azaldığı veya nöbetlerinin hiç olmadığı, ya da nöbetleriyle yaşamaya alışmaları nedeniyle genç yaş grubu kadar sık olarak polikliniklerde bu olgulara rastlanmadığı dikkati çekmektedir.

S - 2 JUVENİL MYOKLONİK EPİLEPSİLİ HASTALARDA PROTON MR SPEKTROSKOPİ ÇALIŞMASI

C. Haki,¹ Ö. Akdoğan,¹ İ. Bora,¹
O. G. Gümüştas,² A. M. Gümüştas,²
M. Parlak²

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi ¹Nöroloji Anabilim Dalı; ²Radyoloji Anabilim Dalı, Bursa.

Amaç: Daha önce Juvenil Myoklonik Epilepsi (JME)'li olgulara yapılan az sayıdaki MR Spektroskopisi incelemelerinde talamustaki N-Asetil aspartat/kreatinin oranının kontrol grubuna göre belirgin derecede azaldığı saptanmıştır. Bizde bu çalışmada JME'li olgularda proton MR Spektroskopisi (P-MRS) kullanarak talamusta nöronal fonksiyon bozukluğu olup olmadığını saptamaya çalıştık.

Hastalar ve Yöntemler: Çalışmaya JME tanısıyla poliklinimizde takip edilen 15 hasta alındı. Çalışmada 1.5 T MR kullanıldı. (Magnetom Vision Plus, Siemens, Erlangen, Almanya) Hastalara tek voksel proton MRS uygulandı. Örneklem hacmi (VOI) her iki talamik bölgede 8 ml olarak tanımlandı. Sonuçlar kontrol grubunun (sağlıklı 15 kişinin) MR'ları ile karşılaştırıldı. Ana nöronal marker olan NAA (N-asetil aspartat) 2.01 ppm, fosfokreatinin (Cr) 3,0 ppm olarak ölçüldü. Talamuslarda NAA/Cr oranları JME'li hastalarda kontrol grubu ile karşılaştırıldığında düşük saptandı. Sonuç olarak, JME'li hastalarda belki de altta yatan mekanizmalardan birisinin anormal talamokortikal relay nöronlardaki fonksiyon bozukluğu olabileceği düşünüldü.

S - 3 İDYOPATİK EPİLEPSİLİ OLGULARDA GABRA1 GENİNİN ARAŞTIRILMASI

Çine N.,¹ Bebek N.,^{1,2} Baykan B.,²
Gürses C.,² Gökyiğit A.,² Özbek U.¹

¹Deneyel Tıp Araştırma Enstitüsü (DETAE),

²İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Amaç: Epilepsinin fizyopatolojisinin anlaşılması, buna dayalı olarak yeni tanı ve tedavi yöntemlerinin geliştirilmesi epilepsi genetik çalışmalarının temelini oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, İE'lerde sorumlu olduğu bildirilen GABRA1 gen mutasyonunun olgularımızda araştırılmasıdır.

Hastalar ve Yöntemler: İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Nöroloji kliniğinde değerlendirilen İdyopatik jeneralize Epilepsili (İJE) aile ve sporadik olguların, sözel ve yazılı olarak bilgilendirildikten sonra kan örnekleri alınmış ve DNA'ları izole edilerek İstanbul Üniversitesi DETAE bünyesinde DNA Bankası oluşturulmuştur. Takiben GABRA 1 geni PCR-RE-SSCP yöntemleri ile incelenmiştir.

Sonuç: Olgulara nörolojik muayene, ayrıntılı elektrofizyolojik (EEG, uzun EEG, uyku EEG'si EEG-video monitorizasyon) incelemeler, gereğinde kranyal görüntüleme ve nöropsikolojik değerlendirme uygulanmış, ailesel kalıtım özellikleri açısından soy ağacı çıkarılarak ayrıntılı olarak toplam 40 hasta değerlendirilmiştir. Bu olguların 35'i sporadik, 5'i ailesel idyopatik jeneralize epilepsi olgusudur. Çalışmaya katılan hastalarda GABRA 1 genindeki exonlar PCR ile amplifiye edilmiş ve PCR ürünleri SSCP analizi ile yeni mutasyon varlığı taranmıştır. Exon 7'de hastalar arasında farklılık gösteren bir genotip belirlenmiştir. Elektroferez sonucunda sağlıklı örnekler ile hasta örnekleri karşılaştırılarak farklılık gösteren örnekler dizileme reaksiyonu ile tanımlanacaktır. Bunun sonucunda farklılığı oluşturan nedenin polimorfizm mi? yoksa bir mutasyon mu? olduğu tanımlanmaya çalışılacaktır. Gendeki diğer exonların PCR-RFLP-SSCP analizleri devam etmektedir.

S - 4 LAFORA HASTALIĞI DÜŞÜNÜLEN TÜRK OLGULARDA EPM2A MUTASYONUNUN ARAŞTIRILMASI

N. Bebek,^{1,2} B. Baykan,¹ F. Madia,³
N. Çine,² G. Öner,² C. Gürses,¹
E. Eşkazan,⁴ A. Dervent,⁴ A. Gökyiğit,¹
U. Özbek,² Epilepsi Genetiği Çalışma
Grubu ve F. Zara³

¹İ.Ü. İ.T.F. Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul

²İ.Ü. DETAE Genetik Anabilim Dalı, İstanbul

³Hospitale Galliera, Genova, İtalya

⁴İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Amaç: Lafora Hastalığı (LH) ergenlik döneminde başlayan progresif miyoklonik epilepsinin (PME) en sık görülen ve en ağır formudur. Otozomal resesif kalıtılan bu hastalıkta fenotip kısmen homojen olmakla birlikte genetik heterojenite dikkati çekmektedir. Bu çalışmada Türk Nüfusunda EPM2A mutasyonunun araştırılması amaçlanmıştır.

Hastalar ve Yöntemler: PME tanısıyla İTF ve CTF Nöroloji Kliniklerinde takip edilen ve LH kliniği ile uyumlu olduğu düşünülen 19 hasta klinik olarak değerlendirilmiş ve İtalya-Genova'da EPM2A mutasyonu araştırılmıştır.

Sonuç: 12 aileden gelen toplam 19 olgunun 6'sı sporadik, 12'si kardeş ve bir diğeri 2. derece akrabadır. İlk yakınma genellikle miyoklonik nöbetler ve sekonder jeneralize konvülsiyonlardır. Ayrıca 3 hastada denge-sizlik, yürüme güçlüğü, dalgınlık ilk görülen bulgular-dır. Yakınmaların başlangıç yaşı 9-18 yıl arasında de-ğişmektedir. Nörolojik muayenelerinde başlıca serebellar bulgular ve ağır miyoklonik nöbetler saptanmış-tır. Biri dışında olguların tümünün aile ağaçlarında ya-kın veya uzak akraba evliliği dikkati çekmektedir. Dört olguda zor doğum ve kafa travması gibi özgeçmiş özelliklerinin yanısıra bir hastada çölyak hastalığı ta-nısı vardır. Hastaların önemli bir kısmının, yakınmalarının başlangıcından itibaren 4-22 yıl geçmesine ra-ğmen, yaşamlarını bağımsız devam ettirebilmeleri ve ağır mental yıkımlarının olmaması dikkat çekicidir. İki sporadik ve 2 ailesel olgunun deri biopsisinde Lafora cismi saptanmıştır. DHPLC ile yapılan moleküler ge-netik incelemede EPM2A geninde delesyon 7 ailesel ve 4 sporadik olguda saptanmıştır. Lafora cismi sap-tanan bir ailede ve çölyak hastalığı olan 1 sporadik ol-guda delesyon bulunmaması dikkat çekicidir. Deri bi-opsisi ile LH tanısı olan 2 kardeşte EPM2A mutasyonunun saptanmaması genetik heterojeniteyi destekle-mekte, başka mutasyonların araştırılmasını gerektir-mektedir. Ayrıca hastalarda klinik seyirin değişkenlik göstermesi fenotipik heterojeniteye işaret etmekte ve genetik tanının önemini göstermektedir.

S - 5 ERİŞKİN EPİLEPSİ HASTALARINDA ANTİEPİLEPTİK İLAÇ KESİMİ

Berrin Aktekin, Ebru Apaydın Doğan,
Yurttaş Oğuz

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji
Anabilim Dalı, Antalya.

Amaç: Erişkin "Epilepsi" polikliniğinde izlenen 4 yıl ve daha uzun süredir nöbetleri olmayan hastalarda Anti-

epileptik ilaçların (AEİ) yavaş olarak azaltılıp kesilme-sini takiben nöbetlerin tekrarlama oranını ve ilişkili faktörlerin prospektif olarak incelenmesi amaçlandı.

Hastalar ve Yöntemler: 1998 Ocak-2004 Mart tarih-leri arasında polikliniğimizde takip edilen 600 erişkin epilepsi hastasından 4 yıl ve daha uzun süre nöbet-leri olmayan 81 hasta çalışmaya alındı. Juvenil Myoklonik Epilepsi tanısı olanlar, daha önce 3 kez-den fazla ilaç kesimi denenmesi ile nöbeti tekrarla-yan olgular çalışmaya alınmadı. Çalışmaya alınan olgularda; nöbet başlangıç yaşı, epilepsinin süresi, nöbet tipi, etyoloji, nörolojik muayene bulgusu, AEİ ile nöbetsizlik süresi, tedavi, ilaç kesimi ile relaps arasında geçen süre, görüntüleme bulguları, EEG bulguları, remisyon öncesi nöbet sayısı, kafa travma-sının varlığı, aile öyküsü, febril nöbetlerin varlığı, uy-ku ile ilişkisi, status öyküsü, önceden ilaç kesimi de-nemesi gibi değişkenler araştırıldı.

Bulgular: 15 hasta takiplere gelmeyerek çalışma dışı kaldılar. Bir hasta kardiyak nedenlerle kaybedildi, 6 hasta ilaç kesimini kabul etmedi, 6 hasta halen ke-sim sürecinde ve 5 hastada kesim sırasında EEG'lerde jeneralize tipte epileptiform anormallik saptandığı için ilaç kesimi yavaşlatıldı. Kalan 65 has-tanın 27 sinde (%56.2) nöbetler tekrarladı, 21 hasta ise halen nöbetsiz olarak izlenmektedir.

Sonuç: Nöbetlerin tekrarlamasını etkileyen faktörler; mental retardasyonun varlığı, nöbet başlangıç yaşı-nın erken oluşu, genellikle uykuda ortaya çıkan nö-betler ve semptomatik epilepsiler olarak saptandı.

S - 6 İLAÇ KESİMİ YAPILAN EPİLEPTİK OLGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Fikret Bademkiran, Aslı Çopur,
İbrahim Aydoğdu, Burhanettin Uludağ,
Nilgün Araç

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji
Anabilim Dalı, İzmir.

1995-2004 yılları arasında epilepsi polikliniğimizde izlenen ve ilaç kesimi yapılan olgular, nöbet özellikle-ri, relaps oranları ve relaps ile ilişkili olabilecek fak-törler açısından değerlendirildi. Çalışmaya ilaç kes-i mi yapıldığı kayıtlı 70 erişkin olgu alındı. En az 6 ay-dır ilaç kesimi izleminde olan olgulardan dosya veri-leri yeterli 45 olgu değerlendirmeye alındı. Kalan ol-gular henüz ilaç kesiminin devamı yada yakın za-manda izleminin olmaması nedeniyle simdilik de-ğerlendirme dışı tutuldu.

45 olgunun yaş ortalaması 40.4 (20-70 yaş) idi. 25 erkek, 20 kadın olgunun epilepsi başlama yaşı 25.4, epilepsi süresi ise 13.7 olarak bulundu. Görüntüle-mede 9 olguda patoloji saptanırken, 2 olguda fokal

nörolojik defisit vardı. Olguların yaklaşık %80'inde EEG de patoloji mevcuttu. Kesim öncesi EEG ise 14 olguda patolojik bulundu. Kesim öncesi ortalama nöbetsizlik süresi 5.1 (2-18) yıldır. İlaç kesim süresi ise ortalama 7.7 aydır. Kesim sonrası izlem süresi 6 ay-8 yıl arasındaydı.

Olguların 14'ünde relaps saptandı. Relaps grubu ile nöbetsiz grup arasında epilepsi süresi, nöbetsizlik süresi ve ilaç kesim süresi arasında belirgin fark bulunmadı. Epilepsi başlangıç yaşı relaps grubunda daha düşük bulundu. Görüntüleme patoloji oranı ve nöbetlerin nokturnal özellikte olması ise relaps grubunda daha sık bulundu. Kesim öncesi EEG'nin normal olması relaps için belirleyici bulunmadı.

S - 7 TEMPORAL LOB EPİLEPSİSİNDE CERRAHİ SONUÇLARI

Nalan Kayrak Ertaş, Aykut Karasu,
Günay Gül, Serhat Çıtak,
Cahit Keskinliç, Mehmet Bayar

Bakırköy Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları
Hastanesi 3. Nöroloji Kliniği, İstanbul.

Amaç: Bu çalışmada dirençli temporal lob epilepsisi nedeniyle ameliyat edilen 32 hastanın cerrahi öncesi ve sonrasında nöbet sıklığı, nöropsikolojik incelemeleri, psikiyatrik muayene ve yaşam kaliteleri değerlendirildi.

Hastalar ve Yöntemler: Şubat 2001 tarihinden başlayarak 26 mesial temporal skleroz (10 sağ, 16 sol), 5 hipokampal sklerozla birlikte aynı bölgeden kaynaklanan tümör (3 sağ, 2 sol, 1 post-travmatik temporal ensefalomalazi (sağ) olmak üzere toplam 32 hastaya selektif amigdalohipokampektomi veya rezektif cerrahi uygulandı. Tüm hastalarda ameliyat öncesi dönemde nöropsikolojik testler, ve yaşam kalitesi ölçeği uygulandı, psikiyatrik görüşme yapıldı. Ameliyat sonrası takip süreleri üç yıl ile bir ay arasındaydı.

Bulgular: Patolojik incelemede 26 hastada hipokampus ve amigdalada skleroz, 5 hastada astrositom, 1 hastada fokal nöron kaybı ve fibrozis görüldü. Hastaların birinin ameliyat sonrası 3 yıl, 6'sının 2 yıl, 7'sinin 1 yıl, 8'inin 6 aylık izlem süreleri vardı. En az 6 aylık izlem süresi olan 22 hastanın 3'ünde (birinde ilaç kesmeye bağlı) ameliyat sonrası dönemde kolay kontrol edilebilen epileptik nöbetler görüldü. En az 2 yıllık izlem süresini nöbetsiz olarak dolduran 7 hastada anti-epileptik ilaç tedavisi sorunsuz olarak kesildi.

Sonuç: Bu çalışmada 3 yıldır epilepsi cerrahisi konusunda aktif olan merkezimizin sonuçları tartışılmıştır. En az 6 ay izlem süresi olan 22 hastada nöbetsizlik oranı %88 bulunmuştur.

S - 8 BİLATERAL HİPOKAMPAL ANORMALLİĞİ OLAN TEMPORAL LOB EPİLEPSİLİ HASTALARDA TEDAVİ

Yasemin B. Gömceli,¹ E. Bilir,²
A. Karataş,³ G. Kutlu,¹ İ. Yıldırım,²
Ş. Soysal,⁴ A. Serdaroğlu,⁴ A. Erdem³

¹S.B. Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Nöroloji Kliniği; ²Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı;
³Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroşirürji Anabilim Dalı; ⁴Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatri Anabilim Dalı, Ankara.

Amaç: Temporal lob epilepsili (TLE) hastalarda unilateral mezial temporal skleroz ile daha sıklıkla karşılaşılmakta olup, cerrahi tedavisi oldukça başarılıdır. Bilateral hipokampus anormallikleri ise %10-30 oranında bildirilmektedir. Son yıllardaki çalışmalar, bu hastalarda da cerrahi tedavinin uygulanabileceğini destekler yöndedir. Merkezimizde bilateral hipokampal anormallliği saptanan TLE olguların sıklığının ve tedavi seçeneklerinin gözden geçirilmesini amaçladık.

Hastalar ve Yöntemler: Ekim 1997- Mart 2004 tarihleri arasında değerlendirmeye alınan temporal lob epilepsili olguların 12'sinde bilateral hipokampal atrofi saptandı. Beşi kadın, yedisi erkek, yaş aralığı 11-37 (ort: 29,1) idi. Video/EEG monitorizasyonu ile bir hasta haricinde, 2-12 arasında nöbetleri izlendi. Dört olguya subdural elektrodlar kullanılarak tekrar monitorizasyon yapıldı. Sonuçta altı olguya (4'ü sağ, 2'si sol) anterior temporal lobektomi uygulandı. Üç olgunun değerlendirmeleri devam etmekte, kalan üç olgu ise cerrahiye uygun bulunmadı. Ameliyat edilen altı olgunun dördü nöbetsizdir. İki olgunun birinde önce dokuz ay süren nokturnal JTK oldu, ardından üç yıldır nöbetsizdir. Bir olguda ise 1,5 yıl sonrasında nöbetleri tekrar başlamıştır.

Bulgular: Bilateral hipokampal atrofisi olan TLE olgularında cerrahi sonrası gelişebilecek amnezi riski ve nöbet odağının saptanmasında güçlükler mevcuttur. Bilateral atrofisi saptanan ve ameliyat edilen 6 olgumuzun 4'ü (%66.6) ameliyat sonrası nöbetsiz iken, 1 olgunun geçici nokturnal JTK'ları izlenmiş ve son 3 yıllık takipte nöbetsizdir. Yalnızca bir olgunun nöbetleri devam etmektedir. Halihazırda hastalarda belirgin bir bellek kusuru bulunmamaktadır. Sonuç olarak bilateral hipokampal atrofilili olgularda invaziv monitorizasyon, nöropsikolojik testler ve Wada ile iyi bir cerrahi öncesi değerlendirme bu olguların cerrahi şansını ve başarısını artırmaktadır.

S - 9 FOKAL KORTİKAL DİSPLAZİDE KRONİK İNTRAKRANİYEL EEG BULGULARI: DİSPLAZİK OLMA YAN LEZYONLARLA KARŞILAŞTIRMASI

Dilşad Türkdoğan,^{1,2} Prasanna Jayakar,²
Michael Duchowny,² Trevor Resnick²

¹Marmara Üniversitesi Nörolojik Bilimler
Enstitüsü, İstanbul; ²Neuroscience Center,
Miami Childrens Hospital, Miami, FL,
Amerika Birleşik Devletleri.

Amaç: Fokal kortikal displazi (FKD) ve dizplazik özellik taşımayan lezyonlarda (tümör ve gliozis) kronik intrakraniyal elektrodlarla kaydedilen interiktal ve iktal patternlerin incelenmesi ve karşılaştırılması amaçlandı.

Hastalar ve Yöntemler: Fokal kortikal displazili 10 (6 kız, ort. yaş 7.53, 4-14 yıl arası) ve displazi bulgusu saptanmayan 9 (4 kız, ort.yaş: 12.7, 6-17 yıl arası) olgunun (4'ü tümör, 5'i gliozis) interiktal epileptiform bulguları ile iktal başlangıç kalıpları ve yayılım özellikleri retrospektif olarak değerlendirildi. İteriktal kalıplar, tek diken ya da tekrarlayan epileptiform boşalım (TEB) ve diken/hızlı aktivite patlamaları olarak sınıflandırıldı. İktal kalıplar, başlangıç yeri (fokal, bölgesel veya yaygın) ve şekline, yayılımına göre tasnif edildi.

Bulgular: 1. *İteriktal veriler:* TEB'ler FKD'li 10 hastada (8'inde diken, 7'sinde hızlı aktivite) ve displazi bulgusu olmayan 9 hastada (5'inde diken, 6'sında hızlı aktivite) belirlendi. FKD'li 4 ve displazi bulgusu olmayan 7 hastada tek dikenler vardı.

2. *İktal başlangıç verileri:* FKD'li 10 hastadan kayıtlanan 53 nöbet aşağıdaki kalıplarla başlamaktaydı: devamlı dikenler (s=29), düşük genlikli hızlı aktivite (s=39), elektrodekrement (s=22) ve DC kayması (s=13). Displazi bulgusu olmayan 9 hastadan kayıtlanan 42 nöbet aşağıdaki kalıplarla başlamaktaydı: devamlı dikenler (s=26), düşük genlikli hızlı aktivite (s=16), elektrodekrement (s=4) ve DC kayması (s=4). İki grup arasında istatistiksel bir fark yoktu.

3. *İktal yerleşim:* FKD'li hastaların 53 nöbetinin 37'si fokal (%70), 15'i bölgesel ve biri yaygın başlangıç göstermekteydi. Displazi bulgusu olmayan dokuz hastanın 42'sinin (%71) nöbeti fokal, 12'sinin bölgesel başlamaktaydı. İktal ve interiktal aktivitelerin yerleşimi, FKD'li hastaların 47 (%89) ve displazi bulgusu olmayan hastaların 30 (%71) nöbetinde benzerdi. Bu bulgular da istatistiksel olarak farklı değildi.

4. *İktal yayılım:* Fokal kortikal displazili hastaların nöbetlerindeki ortalama yayılım süresi (7.71 sn), displazi bulgusu olmayan hastalara (30.71 sn) göre anlamlı olarak kısa bulundu (p:0.03).

Sonuç: Fokal kortikal displazili ve displazi bulgusu olmayan çocuklarda interiktal epileptiform aktiviteler ve iktal başlangıç kalıpları benzerdir. Ancak FKD'li lezyonlarda nöbetlerin yayılımı daha hızlı ve yaygındır. Tekrarlayan epileptiform boşalım epileptojenik zonun saptanmasında yardımcıdır, ama sınırları belirleyici değildir.

S - 10 SEREBRAL ARTERİYOVENÖZ MALFORMASYONLARIN GAMA-KNİFE TEDAVİSİ SONRASINDA NÖBET SONUÇLARI

Türker Kılıç,¹ Selçuk Peker,¹
Koray Özdoğan,¹ Kadriye Ağan,²
İpek Midi,² Canan Aykut-Bingöl,²
M. Necmettin Pamir¹

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
¹Beyin ve Sinir Cerrahisi ve ²Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Amaç: Gamma-knife serebral arteriyovenöz malformasyonlarda (AVM) etkin bir tedavi yöntemi olarak kabul edilmektedir ancak nöbetler üzerine olan etkileri üzerine çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Radyasyon tedavisinin ve radyocerrahinin antiepileptik özellikleri bulunmaktadır. Bu çalışmada gamma-knife uygulanan serebral AVM olan hastalarda gamma-knife'nin nöbetler üzerine etkileri incelenmiştir.

Hastalar ve Yöntemler: Şubat 1997 ile Mart 2004 arasında 1941 hasta arasından AVM ile izlenen 505 hasta çalışmaya alındı. Hastaların %57'si erkek, %43'ü kadın hastaydı. Kortikal AVM %68'i oluşturuyordu ve %49'u elegant kortekste yer alıyordu. Hastaların 532'sinde AVM subkortikal ve posterior fossada yerleşim gösteriyordu. Spetzler Martin sınıflamasına göre %11'i grade 1; %28'i grade 2; %49'u grade 3 ve %12'si grade 4 olarak değerlendirildi. 192 hasta 1 yıl; 104 hasta 2 yıl; 113 hasta 3 yıl üzerinde izlendi. Ortalama izlem 34 haftaydı. Hastaların gamma-knife öncesi ve sonrası nöbet izlemleri yapıldı.

Sonuç: Seksen hasta (%16) klinik belirtileri nöbet ile başlamıştı. Toplam 146 hasta (%29) klinik gidiş içinde nöbet geçirdi. Gamma-knife sonrası hastaların %85'inde nöbetler izlenmedi ve antiepileptik ilaçları (AEİ) kesildi; %13 hastada nöbetler belirgin olarak azaldı; %4 hastanın tedavi sonrasında nöbetleri gelişti. Gamma-knife AVM'lerde boyutlarının küçülmesi, hemodinamik ve angiogenez etkileri yanında nöbetlerin kontrol edilmesi üzerine de olumlu etkileri gözlenmektedir.

S - 11 PARSİYEL NÖBETLERDE KARBAMAZEPİN VE OKSKARBAZEPİN ETKİNLİĞİ

Hacer Bozdemir, Kezban Aslan, Filiz Koç,
Yakup Sarıca

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi
Nöroloji Anabilim Dalı, Adana.

Parsiyel nöbetlerde birinci dereceden tercih edilmesi gereken antiepileptik ilacın karbamazepin olduğu bi-

linmektedir. Ancak yapılan klinik çalışmalarda karbamazepin'in keto derivativesi olan okskarbazepin'in de karbamazepin kadar etkili olduğu, hatta yan etki insidansının daha düşük olduğu gösterilmiştir. Bu çalışmada aynı etkiye sahip iki antiepileptik ilacın parsiyel nöbetlerde prognoza etkisi tartışılmıştır. Olgular ortalama 5 (1-34) yıl süre ile antiepileptik ilaç kullanmış olup, en az 6 ay süre ile izlenmiştir.

Parsiyel epilepsi tanısı ile izlenen, yaş ortalaması 38 (13-75) olan, 61 (%51) kadın, 59 (%49) erkek toplam 120 olgu değerlendirilmiştir. Yirmi (%16.7) olguda basit parsiyel, 61 (%50.8) olguda kompleks parsiyel ve 39 (%32.5) olguda ise sekonder jeneralize tipte nöbetlerinin olduğu belirlenmiştir. Olguların 73'ü (%60.8) karbamazepin, 47'si (39.2) ise okskarbazepin tedavisi almışlardır. Karbamazepin ortalama 600 mg/gün (200-1200 mg/gün), okskarbazepin ise ortalama 800 mg/gün (400-1800 mg/gün) almışlardır. Olguların %66.7'sinde (n=80) nöbetler tam kontrol altına alınmıştır. Bu grubun %70'ini (n=56) karbamazepin, %30'unu (n:24) ise okskarbazepin tedavisi sağaltımı alanlar oluşturmuştur. Bu olguların %80'ini (n=64) ilk bir yıl içinde, %20'sinin (n=16) ise bir yıldan sonra nöbetleri tam olarak kontrol altına alınmıştır. Nöbetlerin kontrol edilebilme süreçleri açısından her iki grup arasında istatistiksel yönden anlamlı bir farklilik saptanmamıştır (p:0.310). Her iki grup birlikte değerlendirildiğinde nöbetler, olguların %66.7'sinde (n=80) tam, %30.8'inde (n=37) kısmen kontrol altına alındığı gözlenmiş olup, geriye kalan %2.5 (n=3) olguda ise nöbet frekansında değişiklik olmadığı belirlenmiştir.

Her iki ilacın, nöbet kontrolü üzerindeki etkinlikleri irdelendiğinde karbamazepinin daha etkin olduğu ve daha düşük dozlarda bunu sağladığı saptanmıştır. (p<0.014).

S - 12 ANTİEPİLEPTİK İLAÇ TEDAVİSİNİN MALİYETİ

Gülnihal Kutlu, Yasemin B. Gömceli,
Leyla Çavdar, Beyhan Gönülal,
Levent E. İnan

Sağlık Bakanlığı Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Nöroloji Kliniği, Ankara.

Epilepsi hastalarının maliyeti her geçen gün değişmektedir. Yeni antiepileptik ilaçlar kişi başına tedavi maliyetini yılda 2000-3000 dolara kadar yükseltmektedir. Eski antiepileptik ilaçlar kullanıldığında bu maliyet hasta başına yılda 400-1300 dolar arasında değişmektedir. Biz burada emekli sandığı hastalarında antiepileptik tedavi maliyetini araştırdık. Çalışmada 2003 yılında epilepsi tanısı ile yazılan emekli sandığına bağlı kurumların ve emekli sandığı emeklilerinin

reçetelerinin sayısı ve bunların maliyeti araştırılmıştır. Araştırmalar sonucunda 2003 yılında 443.447 kutu antiepileptik ilacın emekli sandığı tarafından ödemesi yapılmıştır. Bu ilaçların toplam maliyeti 10.855.323.563.106 TL'sidir. Bu ilaçların 374.410 (%84.4) kutusunu eski antiepileptik ilaçlar oluştururken, 69.037 (%15.6) kutusunu yeni antiepileptik ilaçlar oluşturmaktadır. Eski antiepileptik ilaçların maliyeti 5.578.621.249.106 (%51.4) TL sındır. Yeni antiepileptikler de ise bu değer 5.076.702.314.000 (%48.6) TL'sidir. Bu çalışma sadece emekli sandığı hastalarını kapsamaktadır. SSK, Bağkur ve sosyal yardımlaşma kurumlarından ilaçlarını alan Yeşilkart ve 2022 hastalarının antiepileptik tedavi maliyetleriyle ilgili çalışmalarımız sürmektedir. Dolayısıyla bu rakamın belki 3-4 misli bir maliyet ortaya çıkacaktır. Yeni antiepileptik ilaçların tedavi maliyetleri, yapılan önceki çalışmalarda olduğu gibi, eski antiepileptiklere göre daha yüksektir. Yeni antiepileptik ilaçlar yazılan reçetelerin %15.6'sını oluşturmalarına rağmen, maliyetin %48.6'sını oluşturmaktadır. Bu antiepileptik ilaçlar genellikle dirençli hastalarda ek tedavi olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle dirençli hastalarda uygun vakalara cerrahi tedavinin tercih edilmesinin uzun vadede maliyeti düşürebileceğine dair yayınlar mevcuttur. Tüm kurumlardaki araştırmalarımız tamamlandıktan sonra bu konuda ülkemiz şartları için daha net bir yorum yapılabilecektir.

S - 13 GÖZ KAPAMA İLE ORT AYA ÇIKAN JENERALİZE EPİLEPTİK BOZUKLUK

Nesrin Şenbil,¹ Özge U. Soyer,²
Güzide Turanlı,² Y. K. Yavuz Gürer¹

¹Dr. Sami Ulus Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi; ²Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı, Ankara.

Amaç: Göz kapağında kırıştırmaları, jeneralize tonik klonik (JTK) nöbetleri olan ve göz kapama ile EEG'sinde jeneralize epileptik bozukluk ortaya çıkan 12 yaşında bir kız hasta sunulmuştur.

Olgu sunumu: İlk defa 7 yaşındayken uykusunda ayda bir-iki kez olan, JTK nöbetler ve gün içinde sayısız defa olan, bazen kısa süreli bilinç kaybının eşlik ettiği göz kırıştırmalar nedeni ile getirilen hastanın nörolojik muayenesi, mental durumu ve beyin manyetik rezonans incelemesi normaldi. İnteriktal EEG'inde jeneralize epileptik bozukluk saptanarak valproik asit (VPA) başlandı. Üç yıl sonra tekrar görülen hastanın, iki yıldır JTK nöbetinin olmadığı, EEG'inde jeneralize diken ve yavaş dalgaların neredeyse sürekli olarak izlendiği ve ilaç dozu yükseldiğinden beri göz kırpmalarının olmadığı ancak derslerinin kö-

tüleştigi öğrenildi. Toksik etkiler nedeni ile VPA kesildi. Başlanan diğer tedaviler (steroid tedavisi dışında) ise aile tarafından düzenli verilmedi. Kontrol EEG' sinde jeneralize epileptik bozukluğun göz kapama ile ortaya çıktığı ve eski EEG'lerinde de aynı durum olduğu görüldü. EEG monitorizasyonda; gözler açıkken zemin aktivitesi normal, göz kapama ile 1-4 saniyelik latent periyodu takiben, bilateral senkron, yüksek amplitüdü keskin yavaş dalga ve yavaş dalgaların ortaya çıktığı, bir kaç kez göz kırptırmanın eşlik ettiği, HPV ile tetiklenebilen jeneralize deşarjlar izlendi. Uykunun ilerleyen evrelerinde daha sık ve uzun süreli olmak üzere normal EEG paterninin bu bozukluğun arasında ortaya çıktığı gözlemlendi. Karanlık odada gözler ışığa fikse olduğu zaman EEG morfolojisi değişmedi.

Bulgular: Hastamızda göz kapama ile ortaya çıkan EEG bozukluğu tanımlanmıştır. Benzer şekilde sadece göz kapama ile ortaya çıkabilen, fixation-off sensitivitesi olabilen, göz kapağı miyoklonusu veya kırptırmaları, absans nöbetleri, nadir gelen JTK nöbetleri ve menstürasyon döneminde ortaya çıkabilen absans status epileptikus olan hastalar nadir olarak bildirilmiştir.

S - 14 PEDIATRİK NÖROLOJİ ÜNİTESİ'NE BAŞVURAN ABSANS EPİLEPSİLİ HASTALARIN SINIFLANDIRILMASI VE İZLEMİ

Özge U. Soyer, Güzide Turanlı,
Dilek Yalınzoğlu, Emel E. Bakar,
Meral Topçu

Hacettepe Üniversitesi İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi; Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Pediatrik Nöroloji Ünitesi, Ankara.

Absans epilepsiler jeneralize nöbetler grubunda, bilincin bozulmasıyla kendini gösteren, elektroensefalografide (EEG) 2,5-4 Hz'lik jeneralize diken ve yavaş dalga deşarjları ile karakterize epileptik nöbetlerdir.

Amaç: Absans epilepsilerin alt gruplarını sınıflandırmak grupların özelliklerini ayrıntılı belirlemek; prognozu, tedavi planını ve ilaç tedavisine yanıtı değerlendirmek amacıyla prospektif bir çalışma yapılmıştır.

Hastalar ve Yöntemler: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastanesi Pediatrik Nöroloji polikliniğine Eylül 2002-Mart 2004 tarihleri arasında ilk başvurusunda klinik ve/veya EEG ile absans epilepsisi ön tanısı alan hastalar hikayeleri, fizik ve nörolojik muayeneleri, rutin EEG bulguları, kısa süreli video-EEG monitorizasyon ve radyolojik görüntüleme özel-

likleri ile psikometrik değerlendirmeleri irdelenerek epileptik sınıflandırma yapılmış, uygun tedavi planlanarak izlenmiştir. Hastalara uygun doz antiepileptik ilaç başladıktan sonra 1, 3, 6 ve 12. aylarda kontrole çağırılmış; nöbet kontrol problemi olanlar daha sık aralıklarla izlenmiştir.

Bulgular: Absans epilepsisi ön tanılı 32 hasta çalışmaya dahil edilmiş, 7 hasta ayırıcı tanı grubunda yer almıştır. Onaltı hastanın kliniği, 16 hastanın rutin EEG'si absans epilepsisi düşündürmüştür. Tüm hastalardan 23'ünde video-EEG monitorizasyonda klinik nöbet kaydedilmiştir (toplam: 202 ıktal kayıt). Yirmiyedi çocuk ortalama 7.8 ay (1-17 ay) izlenmiştir. Hastalar çocukluk absans epilepsisi (n=8), juvenil absans epilepsisi (n=9), juvenil miyoklonik epilepsisi (n=4), absanslarla birlikte göz kapağı miyoklonisi (n=2), absanslarla birlikte ağız çevresi miyoklonisi (n=1) ve göz kapama ile sürekli EEG bozukluğu (n=1) olarak sınıflandırılmıştır. Bir hasta dışında tüm hastaların nöbetleri kontrol altına alınmış, EEG bulguları düzelmiştir.

Sonuç: Çocukluk ve ergenlik çağı absans epilepsilerinin sınıflandırılmasında hikaye, fizik muayene ve rutin EEG bulgularının yanı sıra radyolojik görüntüleme, kısa süreli video-EEG monitorizasyon ve özellikle ıktal kayıtlar önemli yer tutmuştur. Absans epilepsisi tanısı düşünülen hastalarda sınıflandırma ve ayırıcı tanı amaçlı kısa süreli video monitorizasyon yapılması tedavinin planlanması ve prognozun belirlenmesinde gereklidir.

S - 15 İYİ HUYLU ROLANDİK EPİLEPSİDE BİLİŞSEL İŞLEVLER: DİKKA T EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU İLE KARŞILAŞTIRMA

Sennur Zaimoğlu,¹ Dilşad Türkdoğan,¹
Meltem Kora,² Aydan Angay³

¹Marmara Üniversitesi, Nörolojik Bilimler Enstitüsü, İstanbul; ²Serbest Hekim, İstanbul; ³SSK Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.

Amaç: İyi huylu rolandik epilepsisi (İHRE), nörolojik ve kognitif işlevleri etkilemeyen ve yaşla iyileşen bir epileptik sendrom olarak tanımlanmıştır. Ancak son yıllarda İHRE'li çocuklarda kognitif ve davranışsal sorunlar bildirilmektedir. Bu çalışmada, İHRE'li çocuklardaki kognitif işlevleri, Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) olan çocuklarla karşılaştırarak değerlendirmeyi amaçladık.

Hastalar ve Yöntemler: Çalışmaya yaş; Genel, Sözel ve Performans Zeka bölümü (ZB) bakımından eşleştirilmiş İHRE tanısı ile izlenen 16 (3 kız, ort. yaş: 111±20 ay) ve DEHB tanısı alan 16 (4 kız, ort. yaş:

112±22 ay) çocuk katıldı. Tüm çocuklara dikkat, yürütücü işlevler, sözel öğrenme ve bellek işlevlerini ölçen kapsamlı nöropsikolojik değerlendirme uygulandı. Davranışsal özellikler "Conner's Öğretmen Skalası" ile değerlendirildi. DEHB olan çocukların EEG incelemeleri normaldi.

Bulgular: İHRE'li 10 hastanın (%62.5) Sözel ve Performans ZB puanları arasında 15'i aşan farklılık vardı (7 hastada sözel puanlar düşüktü). Sözel ve Performans ZB'leri arasındaki farklılık 5 hastada EEG'deki epileptik anomaliyle aynı hemisfer tarafındaydı. Gruplar karşılaştırıldığında, DEHB tanılı çocuklar WÇZÖ-R (Wechsler Zeka Ölçeği) testinin sayı dizisi alt testinde ($p=0.02$) ve WKET'in (Wisconsin Kart Eşleme Testi) kurulumu sürdürmemeye ($p=0.005$) parametresinde; İHRE tanılı çocuklar ise KSÖT (Kaliforniya Sözel Öğrenme Testi) ($p=0.05$) süreçlerinde daha fazla perseveratif yanıt vererek daha olumsuz bir performans gösterdiler. Öğretmen gözlemine dayalı değerlendirmelerde gruplar arasında fark bulunmadı.

Sonuç: Bulgularımız İHRE tanılı çocukların kognitif performanslarında, DEHB tanılı çocuklarla benzer alanlarda ve karşılaştırılabilir önemli zorluklar olduğunu göstermektedir. Çocukların sınıf içindeki davranışsal özelliklerinde farklılık olmamasına karşın kognitif işlevlerin, modalite, dikkati sürdürme, perseveratif olma gibi daha özel boyutlarında gelişimsel ve fizyopatolojik açıdan tartışılması gereken farklılıklar söz konusudur. Bunun yanı sıra İHRE'li çocukların eğitsel ve davranışsal zorluklarının DEHB olan çocuklar gibi değerlendirilmesi ve izlenmesi gerekmektedir.

S - 16 KONJENİTAL HEMİPAREZİ VE EPİLEPSİ

Ayfer Ülkü, Ahmet Gökçay,
Hatice Karasoy, Özgül Ekmekci

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji
Anabilim Dalı, İzmir.

Konjenital hemiparezi olgularında epilepsi %34-60 oranında görülmektedir. Bu olgularda epilepsi özellikle kognitif fonksiyonlar ve zeka üzerinde olumsuz etki yapmaktadır. Bu çalışmada kliniğimizde 1990-2003 yılları arasında izlenmiş 51 (30 erkek, 21 kız) konjenital hemiparezi olgusu incelenmiştir. Bu olguların yaşları 8-19 arasında değişmektedir. Olguların 27 sinde epilepsi mevcuttur. Tüm olguların prenatal, natal, postnatal özellikleri, etyolojileri, MR bulguları, EEG özellikleri, mental durumları, nöbeti olan olgularda nöbet özellikleri, epilepsinin seyri incelenmiştir. Epilepsinin eşlik ettiği grupta EEG patolojisinin daha sık olduğu ve mental durumun epilepsisi olmayan gruba göre daha kötü olduğu saptanmıştır.

S - 17 İLKÖĞRETİMDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN EPİLEPSİ KONUSUNDAKİ BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Nural Bekiroğlu,¹ Refika Özkan,²
Candan Gürses,³ Baki Arpacı,⁴
Ayşin Dervent⁵

¹Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı; ²Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik Öğretmenliği; ³İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı; ⁴Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Nöroloji Kliniği, İstanbul; ⁵İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Okul çağı çocukları arasında en sık görülen hastalık epilepsidir. Eğitimleri sırasında epilepsi hakkında spesifik bir eğitim alamayan öğretmenler, sınıfta nöbet geçiren bir öğrenciye yaklaşımı bilemedikleri için sıklıkla sıkıntı yaşarlar. İstanbul il sınırları içinde ilköğretimde çalışan öğretmenlere epilepsi hakkında seminerler verildi. Bilgi, tutum ve davranışlarını araştırmak ve bilinmeyen konuları aydınlatmak amacıyla bu çalışma planlandı.

Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul Üniversitesi, ve Epilepsi Derneğinin işbirliği ile bu seminerler 2000 ve 2001 tarihleri arasında dört seminer olarak Epilepsi Derneği Eğitim komisyonu üyelerinden bir kişi tarafından (CG) verildi. Gönüllü olarak eğitim seminerlerine katılan 346 öğretmene seminer öncesi ve sonrası olmak üzere 29 soru soruldu. Yaş ortalaması 32.19±7.25 idi. Katılanların hepsi yüksekokul veya üniversite mezunuydu. Öğretmenlerin %69.3 epilepsi hakkında herhangi bir şey okuduklarını veya duyduklarını ifade ederken %71.9'u nöbet geçiren bir kişi gördüklerini ve %59.4'nün epilepsisi olan tanıdıkları olduğunu belirtti. Seminer öncesi %2.3'ü epilepsinin bulaşıcı, %17.8'i psikolojik bir rahatsızlık olduğunu bildirirken seminer sonrası bu eksik ve yanlış bilgilerin düzeldiği izlendi.

Sonuç olarak çeşitli konularda yanlış tutum ve davranışların seminer sonrası azaldığı belirlendi. Bu eğitim seminerlerinin sadece öğretmenlere değil, aile yakınlarını başta olmak üzere tüm topluma verilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

S - 18 İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN EPİLEPSİ VE ASTİM KONUSUNDAKİ ALGILARI VE KISA SÜRELİ BİLGİLENDİRMEİNİN EPİLEPSİ ALGISINA ETKİSİ

Hatice Yıldız, Kürşad Aydın, Sevgi Keleş,
Fatma Taş

Selçuk Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi
Çocuk Nörolojisi Bilim Dalı; Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Konya.

Amaç: ilköğretim öğretmenlerinin epilepsi ve astım konusundaki bilgi, tutum ve becerilerini ölçmek, karşılaştırmak; epilepsi hakkında kısa süreli bilgilendirme sonrası algılarındaki değişikliği tespit etmektir.

Hastalar ve Yöntemler: Araştırma Konya İli Merkez Selçuklu İlçesinde görevli 275 ilköğretim öğretmeni üzerinde, öğretmenlerin epilepsi ve astım hakkındaki bilgi, tutum ve becerilerini ölçmeye yönelik hazırlanmış likert tipi anket formlarının kısa süreli bilgilendirme öncesi ve sonrasında yüz yüze uygulanması suretiyle gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Öğretmenlerin, epilepsinin astıma göre daha kötü sağlık koşulları ile ilişkili olduğunu, epilepsili çocukların daha fazla öğrenme güçlüğü yaşayacaklarını ve bu nedenle özel okullarda okutulmaları gerektiğini düşündükleri; %24'ünün epilepsinin bir ruh hastalığı olduğunu sandığı ve bu çocukları okutmak istemedikleri saptandı. Kısa süreli bilgilendirme sonrası öğretmenlerin epilepsi ile ilgili algılarının büyük oranda olumlu değişiklik gösterdiği ve nöbet sırasında yapacakları konusunda kendini yeterli bulan öğretmenlerin oranının %24'den %42'ye yükseldiği tespit edildi.

Sonuç: İlköğretim öğretmenlerinin astımla ilgili algılarının epilepsiye göre nispeten olumlu olmasına karşılık epilepsi ve astım gibi kronik hastalıklar açısından bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığı, tutumlarının ise önemli hatalar içerdiği bunun yanında kısa süreli bilgilendirme ile epilepsi ile ilgili algılarında büyük oranda olumlu değişiklikler olduğu saptandı. Bu bulgular, ilköğretim öğretmenlerinin kronik hastalıklar konusunda bilgilendirilme ve eğitim çalışmalarının kronik hastalıklı çocukların hayat kalitesi açısından büyük önem taşıdığını göstermektedir.

S - 19 DENEYSSEL TEMPORAL LOB EPİLEPSİ MODELİNDE KAINİK ASİTLE OLUŞTURULAN EPİLEPSİ SONRASI C-FOS VE JUND EKSPRESYONUNUN BEYİNDE YAŞA BAĞLI DEĞİŞİMİ

Özlem Taşkapılıoğlu, İbrahim Bora,
Özhan Eyigör, Şehime Temel,
Ayberk Kurt, M. Özgür Taşkapılıoğlu

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Nöroloji Anabilim Dalı, Bursa.

Kainik asit (KA) verilmesi ile oluşturulan histopatolojik lezyonlar, temporal loptan köken alan kompleks parsiyel nöbetli (KPN'li) hastalardaki hipokampal skleroza benzemektedir.

Bu çalışmada, KA ile oluşturulan TLE modelinde status epileptikus (SE) sonrası c-Fos ekspresyonunun ölçülmesini, JunD ile c-Fos ekspresyonunun ilişkisinin ve beyinde bunların yaşa göre ve statustan sonraki zamana göre değişimlerinin gösterilmesini amaçladık.

Bu çalışmada, 20'si deney, 12'si kontrol grubunda olmak üzere toplam 32 adet Wistar albino türü erkek sıçan kullanıldı. Bunların 16 tanesi 21-25 günlük, 16 tanesi 60-67 günlük idi. 10 mg/kg dozunda intraperitoneal KA deney grubuna, aynı doz serum fizyolojik (SF) kontrol grubuna uygulandı. KA veya SF uygulanmasından iki ve 24 saat sonra intrakardiyak perfüzyon yöntemi ile sakrifiye edildi. Fiksasyon işlemi sonrasında vibratom ile alınan seri kesitler, c-Fos ve JunD için immünohistokimyasal boyamaya tabii tutuldu. Dijital kamera kullanılarak, yakalan her bir hayvan için 15 adet sağ (5 adet dentat girus, 5 adet CA3, 5 adet CA1 bölgelerinden olmak üzere), 15 sol hipokampustan olmak üzere toplam 30 görüntüye morfo-metrik ölçüm yapıldı.

KA verilmiş 20 sıçanın toplam hücre sayıları SF uygulanan değerlerinden daha büyüktü. Deney grubunun sağ DG dışında, sol DG, sol-sağ CA3 ve sol ve sağ CA1 bölgelerinin her birinde istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek değerlere sahip olduğu bulundu. KA ve SF uygulanan sıçanlarda sağ DG'nin sol DG'den daha fazla olmak üzere her iki DG'nin toplam hücre sayılarının CA3 ve CA1 alanlarından daha büyük olduğu gözlemlendi.

S - 20 CAFFEİC ACİD PHENETHYL ESTER'İN (CAPE) FARE EPİLEPSİ MODELİNDE SEREBRAL OKSİDATİF HASAR VE NÖBETLER ÜZERİNE ETKİLERİ

Atilla İlhan,¹ Ömer Akyol,² Mustafa İraz,³
Ferah Armutçu,⁴ Ahmet Gürel⁴

İnönü Üniversitesi, Turgut Özal Tıp Merkezi,
¹Nöroloji, ²Biyokimya ve ³Farmakoloji
Anabilim Dalı, Malatya; ⁴Karaelmas
Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimya
Anabilim Dalı, Zonguldak.

Günümüzde oksidatif beyin hasarı pek çok akut nörolojik hastalıkta nöronal hasarın yaygın bir mekanizması olarak tanınmaktadır. Bununla birlikte insanda epileptik nöbet ve oksidatif nöronal hasar arasındaki ilişki konusunda bilgilerimiz oldukça kısıtlıdır. Rodent epilepsi modellerinde oksidatif stresin nöronal ve glial hücre ölümüne yol açabildiği gösterilmiştir. Pentilen-tetrazol (PTZ) antikönlüzan ilaçların değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanılan ve membran fosfolipazları, proteazlar ve nükleazlar gibi pek çok biyokimya-

sal süreçleri tetikleyebilen bir ajandır. Membran fosfolipid metabolizmasındaki belirgin değişiklikler serbest yağ asitleri, diaçil gliseroller, eikosanoidler, lipit peroksitler ve serbest radikallerin açığa çıkması ile sonuçlanmaktadır. Bu durum santral sinir sistemine selektif antioksidanların verilmesinin nöbet oluşumunda protektif rolünün olabileceğini ve epilepside potansiyel tedavi edici rollerinin olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, çalışmamızda güçlü bir antioksidan ajan olan caffeic acid phenethyl ester'in (CAPE) fare epilepsi modelinde, oksidatif stres ve nöbet kliniği üzerine etkilerini araştırdık. Beyin dokusunda oksidatif hasar, malondialdehit, nitrik oksit, ksantin oksidaz, adeozin deaminaz düzeylerinde artış, superoksit dismutaz, glutatyon peroksidaz aktivitelerinde ise azalma ile karakterizedir. Çalışmamızda bu değişiklikler parsiyel olarak CAPE tedavisi ile önlenmiştir. Ayrıca CAPE tedavisi PTZ'nin indüklediği nöbetleri tamamen önlemekle birlikte latent periyodu belirgin olarak uzatmaktadır. Sonuç olarak, CAPE tedavisi beyin antioksidan enzim aktivitesini koruyarak, fare epilepsi modelinde PTZ'nin neden olduğu oksidatif stresi önlemektedir ve nöbet şiddetini azaltmaktadır. Caffeic acid phenethyl ester epilepsi tedavisinde en azından bir adjuvan ajan olarak yararlı bir tedavi seçeneği olabilir.

S - 21 TEMPORAL LOB EPİLEPSİ VE HİPOKAMPAL SKLEROZLU HASTALARDA İNTERLÖKİN 1- β GENİ POLİMORFİZMİNİN ANALİZİ

Burçak Ekinci,¹ Çiğdem Özkara,¹
Mustafa Uzan,² Nur Buyru,³
Onur Baykara,³ Naz Yeni¹

¹İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul;
²İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Nöroşirürji Anabilim Dalı, İstanbul; ³GETAM, İstanbul.

Mesiyal temporal lob epilepsisi ve hipokampal skleroz (MTLS-HS) en sık rastlanan medikal tedaviye dirençli parsiyel epilepsidir. HS'un patogeneğinde febril nöbetlerin (FN) ve FN ile pro ve anti enflamatuar sitokinler arasında bağlantılar bildirilmektedir. Interlökin (IL)-1 enfeksiyon veya enflamatuar olaylar sırasında makrofaj, glia ve nöronal hücrelerde sentezlenen, hipokampusda yoğun olarak bulunan proenflamatuar bir sitokindir. Kromozom 2'nin uzun kolunda yerleşen IL-1 genindeki, protein üretimini genin promotör bölgesindeki 511 ve 5 exonun 3953 pozisyonunda yerleşen 2 polimorfizm etkilemektedir. Bu durumun kodlanan proteinin ekspresyonunda artışa yol açıp, hipokampal hasara katkıda bulunabileceği düşünülerek yapılan çalışmalarda, IL 1- (-511) pozisyonunda alel 2 için homo-

zigot Japon hastalarda MTLE-HS ile ilişki gösterilirken, Avrupa ve Çinlilerde ilişki bulunamamıştır.

Amaç: MTLS-HS olan hastalarda 1L- (-511C/T) ve (3953 T/C) polimorfizminin sıklığını ve bunların FN ile ilişkisini araştırmak.

Hastalar ve Yöntemler: Fakültemiz epilepsi polikliniğine başvuran, klinik, EEG, nöropsikolojik incelemeler ve MRI ile (MTLS-HS) tanısı almış 47 hastadan alınan genomik kandan DNA izole edilip, 1L- (-511) ve (3953) genotipleri PCR-RFLP tekniği ile belirlenerek 71 kişilik kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede Ki-kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Hasta ve kontrol grubu içinde (3593*1/1) ve (-511*1/2) en sık görülen IL- genotipler olarak saptandı. IL- (-511) ve (3953) genotiplerinin hasta ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlendi (sırasıyla p=0.58, p=0.45); ayrıca öyküde FN bulunması ile genotip arasında anlamlı bir ilişki gösterilemedi.

Sonuç: 1L- (-511) ve (3953) polimorfizminin hasta grubunda anlamlı farklılık göstermeyişi Avrupa ve Çin kaynaklı çalışmalarla benzeşmekte olup Türk hastalarda bunun önemli bir risk faktörü oluşturmadığını düşündürmektedir. Bu çalışma İstanbul Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Yürütücü Sekreterliği tarafından desteklenmiştir.

S - 22 VALPROAT KULLANAN EPİLEPTİK ÇOCUKLARDA SERUM İNSÜLİN, LEPTİN VE NÖROPEPTİD-Y DÜZEYLERİ

Kürşad Aydın, Ayşe Serdaroğlu,
Çetin Okuyaz, Aysun Bideci,
Kıvılcım Gücüyener, Elif Ayvalı

Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Nörolojisi Bilim Dalı, Konya;
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Nörolojisi Bilim Dalı, Ankara.

Bu çalışmada, valproat kullanan epileptik çocuklardaki ağırlık artışının patogeneğinde erken dönem serum insülin, leptin ve nöropeptid-Y düzeylerinin rolünü araştırmak amaçlanmıştır. Çalışmaya yaşları 4-12 arasında değişen (ortalama yaş 7.95±2.14) toplam 20 (10 erkek, 10 kız) epileptik çocuk dahil edilmiştir. Hastalardan tedavi öncesi, 3. ay ve 6. ay sonunda 10-12 saatlik gece yarısı açlığını takiben serum glukoz, insülin, leptin ve nöropeptid-Y (NPY) düzeyleri çalışıldı; vücut kitle indeksi (BMI) ve insülin/glukoz oranı hesaplandı. Tedavi öncesi değerler ile karşılaştırıldığında 3. ay sonunda serum glukozu anlamlı şekilde düşerken (p<0.05); BMI (p<0.001), serum insülin (p<0.001), insülin/glukoz oranı (p<0.001) ve NPY (p<0.01) düzeylerinin anlamlı şe-

kilde arttığı tesbit edildi. Leptin düzeylerinde ise tedavi öncesi değerlere göre 6. ay sonunda anlamlı artış ($p<0.05$) ve leptin düzeyleri ile BMI arasında anlamlı pozitif korelasyon saptandı. BMI artışı ($p<0.001$) 3-6. aylar arasında da devam ederken; bu süre içerisinde glukoz, insülin, NPY ve insülin/glukoz oranında anlamlı bir farklılık gözlenmedi. Sonuçlar, ağırlık artışının patogeneğinde ilk 3 aylık dönemde serum glukoz, insülin ve NPY'nin, 3-6 aylık dönemde ilaveten leptinin de rolü olduğunu düşündürmektedir.

S - 23 ANTİEPİLEPTİK İLAÇLARIN SERUM LİPID, LİPOPROTEİN(a) VE KARACİĞER FONKSİYON TESTLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

F. Müjgan Sönmez, Adnan Aslan, Asım Örem, Sermet Yıldırım, Fazıl Orhan, Ercan Demir, Murat Topbaş, Ayşe Aksoy
Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi
Farabi Hastanesi Çocuk Nörolojisi Bilim Dalı, Trabzon.

Amaç: Antiepileptik ilaçlar safra asitleri, kolesterol, diğer lipidler, bilirubin ve diğer birçok endojen moleküllerin metabolizmasında değişikliklere neden olmaktadır. Bu çalışma antiepileptik ilaçların serum lipid profili ve Lp(a) düzeyine etkisinin incelenmesi amacı ile gerçekleştirildi.

Hastalar ve Yöntemler: Çalışmaya Temmuz 2000 ile Temmuz 2002 tarihleri arasında çocuk Nörolojisi polikliniğinde epilepsi tanısı konulan ve yaşları 1-15 yıl arasında değişen 64 hasta alındı. Hastalar aldıkları antiepileptik tedaviye göre üç gruba ayrıldı. Grup 1; fenobarbital tedavisi alan 18 hastadan, Grup 2; karbamazepin tedavisi alan 22 hastadan ve Grup 3; valproat tedavisi alan 24 hastadan oluştu. Tedavinin başlangıcında ve 3, 6, ve 12. aylarında 8-12 saatlik açlığı takiben alınan kan örneklerinde; ALT, AST, GGT, ALP, total kolesterol (TK), trigliserid (TG), düşük dansiteli lipoprotein (LDL), yüksek dansiteli lipoprotein (HDL), apolipoprotein A ve B (apo A ve B), lipoprotein (a) [Lp (a)] düzeyleri incelendi.

Bulgular: Grup 2 ve 3'ün yaş ortalaması grup 1'e göre belirgin yüksek bulundu. Grup 1'de incelenen parametrelerden ALT, GGT, ALP, TK, HDL, LDL ve Lp(a), Grup 2'de GGT ve Lp(a), Grup 3'te ise yalnızca Lp(a) düzeylerinin 3, 6 ve 12. aylarda başlangıca göre artış gösterdiği ve karbamazepin alan grupta ortalama Lp(a) düzeylerinin 6 ve 12. aylarda 30 mg/L üzerine yükseldiği saptandı.

Yorum: Antiepileptik ilaçlar, aterosjenik riski yüksek olan Lp(a) düzeylerinde belirgin artışa neden olmaktadır. Bu nedenle antiepileptik tedavi alan hastalarda özellikle Lp(a) düzeylerinin monitorize edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.